

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН Інститут педагогіки і психології

Кафедра Психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології

проф.

С.М. Кондратюк

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 20 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

053 "Психологія"
(шифр і назва)

освітня-програма
вищої освіти

Практична психологія першого (бакалаврського) рівня

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН Інституту педагогіки і психології
«28»серпня 2020 р

Голова Т.Б. к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(РІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2020

Розробники:

1. Мотрук Тетяна Олександрівна, к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2020.

Завідувач кафедри

Кузікова С. Б. д. психол. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
Загальна кількість годин - 120		3-й	3-й
		Лекції	
		26 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	год.
		Самостійна робота	
		64 год.	108 год.
		Консультації:	
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки наряду (спеціальності) 053 Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення психічних та психологічних аспектів соматичних розладів індивіда з порушенням адаптації та інтеграції в суспільства.

Метою навчального курсу «Клінічна психологія» є вивчення теоретичних основ сучасної клінічної психології, її структурою, розділами і

Основними завданнями вивчення дисципліни «Клінічна психологія» викласти базисні теоретичні дослідження клінічних психологів як основу, фундамент практичної діяльності; показати плідність взаємозв'язку розвитку теорії і практики вітчизняної клінічної психології; особливу увагу приділити ознайомленню студентів з прикладними аспектами діяльності клінічних психологів, такими як діагностика, експертиза, психологічна корекція, психотерапія, реабілітація хворих людей.

Вирішення цих завдань забезпечить формування у студентів комплексу компетенцій. У відповідності до освітньо-професійної програми це:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК4.** Уміння виявляти та вирішувати проблеми.
-

спеціальні компетентності:

- **СК1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- **СК3.** Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- **СК6.** Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- **СК7.** Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія», є вивчення навчальних дисциплін як «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Психофізіологія».

3. Результати навчання за дисципліною

	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
	Після успішного вивчення навчальної дисципліни студент зможе:
ПР 1	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ПР 5.	Розробляти програми психологічних інтервенцій (консультивання тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
ПР5	Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
ПР7	Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
ПР 9.	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
ПР10.	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
ПР 11	Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
ПР 13	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
ПР16.	Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
ПР18	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми у ході клінічного консультативного процесу.

РН 2 . Складати план проведення клінічної бесіди та добір психодіагностичного інструментарію відповідно до потреб діагностики та супроводу, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 3. Володіти умінням презентувати результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

РН 4. Планувати клінічну консультативну роботу, дотримуючись етичних норм та правил надання психологічної допомоги.

РН 5. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації для проведення диференційної діагностики розладів.

РН 6. Використовувати у процесі роботи засвоєні прийоми та техніки психологічної роботи відповідно до конкретних умов, враховуючи потреби клієнта.

РН 7. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

РН 8. З повагою ставитися до клієнта, притримуючись принципів біоетики, притримуватися професійної етики у спілкуванні з колегами.

РН 9. Уміти оцінювати стан фізичного та психічного здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до суперві

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях
В	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем

C	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача
E	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки
FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів

Поточний контроль											Разом	Сума	
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2									
T 1	T 2	T 3	T 4	T 1	T 2	T 3	T 4	T5	T6	T7	70	100	
5	5	5	5	10	10	5	5	5	5	10			
Контроль самостійної роботи											30		
10				20									

T 1.1, T 1.2 ... T 4.1 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015). Для поточного контролю використовуються форми: опитування та виступи на практичних заняттях, активна участь в обговоренні теоретичних питань, тестування за розділами, підготовка презентації з проблемних питань дисципліни.

Семестровий контроль – залік.

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол №10 від 27 квітня 2020 року), затвердженого наказом №178 від 27 квітня 2020 року при оцінюванні результатів навчання з дисципліни можливо перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності студентів (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей, участь в конкурсах студентських робіт, олімпіадах, тощо) що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи та дослідницькі проблеми клінічної психології.

Тема 1. Введення в клінічну психологію. Історія зародження та становлення клінічної психології.

Співвідношення термінів «медична» і «клінічна» психологія. Різні аспекти предмету клінічної психології. Сучасні уявлення про предмет клінічної психології. Основні розділи клінічної психології. Зв'язок різних областей клінічної психології з різними видами клінік. Етика в клінічній психології. Історія зародження та становлення клінічної психології.

Тема 2. Теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Норма і патологія, здоров'я та хвороба.

Співвідношення біологічного і соціального, проблема норми і патології, хвороби і здоров'я, спадкове і особистісно-средовищне в етіології і патогенезі психічних розладів. Категорії норми і патології, здоров'я і

хвороби: *функціональні, соціальні, індивідуальні*. Біомедична модель хвороби. Біопсихосоціальна модель хвороби. Багатомірний підхід до оцінки психічного стану людини в медицині і клінічній психології (за Менделевичем В.Д.). Критерії психічного здоров'я за визначенням ВООЗ.

Тема 3. Психологія хворого. Внутрішня картина хвороби

Соціально-конституціональні і індивідуально-психологічні чинники, що формують ставлення до хвороби.. Аутопластична картина хвороби. Внутрішня картина хвороби - в розумінні лурія а.р. сторони (рівні) внутрішньої картини захворювання при різних нозологічних формах хвороб. Типи реагування на хворобу. Типи ставлення до хвороби (личко а.е., іванов н.я., 1980). Етапи в переживаннях і ставлення людини до своєї хвороби в динаміці (у часі). Вікові особливості внутрішньої картини хвороби. Ятрогенія і ятропатія.

Тема 4. Клінічне інтерв'ювання та методи дослідження в клінічній психології

Клінічне інтерв'ювання. Клінічне інтерв'ю як метод отримання інформації про індивідуально-психологічних властивостях особистості, психологічних феноменів і психопатологічних симптомах і синдромах, внутрішній картині хвороби пацієнта і структури проблеми клієнта, а також спосіб психологічного впливу на людину, що виробляється безпосередньо на підставі особистого контакту психолога та клієнта. Функції інтерв'ю : діагностична та терапевтична. Принципи клінічного інтерв'ю.

Основні технології проведення інтерв'ю. Принципи побудови спілкування спеціаліста з клієнтом. Рівні взаємодії: вербальний і невербальний. Роль невербальних способів спілкування у отриманні інформації. Поняття психологічного простору. Основні етапи психотерапевтичного процесу.

Розділ 2. Клінічна психологія в психіатрії.

Тема 2.1: Основні системи класифікації психічних розладів.

Класифікації психічних розладів в медицині: принципи побудови та обмеження. Нозологічні та синдромальні системи класифікації. Структура основних класифікація (на прикладі DSM-IV і МКХ-10): класи, одиниці, осі, принципи віднесення.

Класифікація психічних розладів: МКХ, DSM. Основні симптоми та синдроми психічних розладів. Сучасне розуміння механізмів розвитку психічних розладів. Біопсихосоціальна модель у психіатрії.

Тема 2.2. Психологічні моделі тривожних, соматоформних та конверсійних розладів.

Невротичні, пов'язані зі стресом і соматоформні розлади. Тривожно-фобічні розлади: панічний розлад, агорафобія, соціальні фобії, специфічні

(ізолювані) фобії, генералізований тривожний розлад, obsесивно-компульсивний розлад, посттравматичний стресовий розлад. Різні моделі психічних розладів стосовно до тривожних розладів: когнітивно-біхевіоральні моделі, психоаналітична модель. Соматоформні розлади: соматизований розлад, іпохондричний розлад, соматоформна вегетативна дисфункція, хронічний соматоформний больовий розлад. Основні моделі соматоформних розладів: біхевіоральна, когнітивна та психодинамічна.

Конверсійний і дисоціативний розлади. Основні симптоми і психологічні механізми (в контексті когнітивно-біхевіоральних і психодинамічних моделей).

Тема 2.3. Психологічні моделі особистісних розладів.

Психопатії та розлади особистості. Кластери «А» (розлади особистості, пов'язані з порушенням оцінки реальності), «В» (розлади особистості, пов'язані з порушенням самооцінки і міжособистісної комунікації) і «С» (розлади особистості, пов'язані з порушенням самооцінки і міжособистісної комунікації) в класифікації DSM. Клінічний і психологічний аналіз основних розладів особистості: параноїдний, шизоїдний, шизотипний, істеричний, нарцисичний, межівний, антисоціальний, унікаючий, залежний, пасивно-агресивний. Критерії зрілої особистості.

Тема 2.4. Психологічні моделі афективних розладів.

Клінічна психологія афектів і емоцій. Голотимний і кататимний афекти. Короткий нарис депресії: Гіппократ, Боні, Ж.Фальре, Ж.Бейарже, К.Кальбаум, Е. Крепеліна. Основні симптоми депресії і їх частотність. Біполярний розлад. Поширеність і класифікація афективних розладів (синдромально, нозологічна, за течією – МКБ-10, по етіології та ін.). Біологічні фактори розвитку депресії. Когнітивно-біхевіоральна модель депресії: афективні, поведінкові, мотиваційні, фізіологічні і когнітивні симптоми. Когнітивна тріада депресії А. Бека. «Депресивний стиль» – когнітивні помилки при депресії (довільний висновок, виборча абстракція, сверженералізація, перебільшення або применшення, персоналізація, абсолютистська дихотомічне мислення). Методи когнітивної психотерапії. Психоаналітична модель афективних розладів: анаклітична депресія і перфекціоністська (нарцисична) меланхолія.

Тема 2.5. Психологічні моделі шизофренії і розладів шизофренічного спектра.

Історичний нарис досліджень шизофренії: Б.Морель, Е.Блейлер, К.Шнайдер. «Індекс реальності» П.Жане і його роль в розвитку сучасної клінічної психології. Шизофренія: поширеність, культурні та соціально-економічні фактори, фактори прогнозу. Проблема етіології шизофренії. Різні моделі психічних розладів і шизофренія: психосоціальні теорії, когнітивно-

біхевіоральні теорії, теорія особистісного дефекту, психоаналітичні теорії, поліетіологічні моделі (гіпотеза діатез-стресу). Психотерапія хворих на шизофренію.

Тема 2.6. Психологічні моделі нейророзвиткових розладів.

Нейророзвиткові розлади: розлади спектру аутизму. Поширеність, культурні та соціально-економічні фактори, фактори прогнозу. Проблема етіології аутизму.

Розлад гіперактивності з дефіцитом уваги, ЗПР, розумова відсталість.

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	у тому числі					Усього	у тому числі			
	Лекції	Практ	Самос	Т.Д	Лекції		Практ	Самос	Т.Д	
Розділ 1. Теоретичні основи та дослідницькі проблеми клінічної психології										
Тема 1. Введення в клінічну психологію. Історія зародження та становлення клінічної психології	10	2	2	6		10	1		9	
Тема 2 Психологія хворого. Внутрішня картина хвороби	10	2	2	6		9			9	
Тема 3 Теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Норма і патологія, здоров'я та хвороба	10	2	2	6		11	1		10	
Тема 4 . Клінічне інтерв'ювання та методи дослідження в клінічній психології	16	4	4	8		11	1	1	15	
Розділ 2. Клінічна психологія в психіатрії										
Тема 1: Основні системи класифікації психічних розладів	10	2	2	6		10		0	15	

Тема 2. Психологічні моделі тривожних, соматоформних та конверсійних розладів.	14	4	4	6		12	1	1	10	
Тема 3. Психологічні моделі особистісних розладів.	12	2	4	6		12	1	1	10	
Тема 4. Психологічні моделі афективних розладів..	12	2	4	6		12	1	1	10	
Тема 5. Психологічні моделі шизофренії і розладів шизофренічного спектра.	11	2	2	7		10	0		10	
Тема 6. Психологічні моделі нейророзвиткових розладів.	17	4	4	7	2	12			10	2
<i>Усього годин</i>	120	26	28	64	2	120	6	4	108	2

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Введення в клінічну психологію. Історія зародження та становлення клінічної психології	2	1
2	Психологія хворого. Внутрішня картина хвороби	2	
3	Теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Норма і патологія, здоров'я та хвороба	2	1
4	Клінічне інтерв'ювання та методи дослідження в клінічній психології	4	1
5	Основні системи класифікації психічних розладів	2	1
6	Психологічні моделі тривожних, соматоформних та конверсійних розладів.	4	1
7	Психологічні моделі особистісних розладів.	2	1
8	Психологічні моделі афективних розладів..	2	
9	Психологічні моделі шизофренії і розладів шизофренічного спектра.	2	
10	Психологічні моделі нейророзвиткових розладів.	4	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Введення в клінічну психологію. Історія зародження та становлення клінічної психології	2	
2	Психологія хворого. Внутрішня картина хвороби	2	
3	Теоретико-методологічні проблеми клінічної психології. Норма і патологія, здоров'я та хвороба	2	
4	Основи психологічного впливу в клініці. Клінічне інтерв'ювання	4	1
5	: Основні системи класифікації психічних розладів	2	
6	Психологічні моделі тривожних, соматоформних та конверсійних розладів.	4	1
7	Психологічні моделі особистісних розладів.	2	1
8	Психологічні моделі афективних розладів..	4	1
9	Психологічні моделі шизофренії і розладів шизофренічного спектра.	2	
10	Психологічні моделі нейророзвиткових розладів.	4	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Абрамова Г.С. Психология в медицине / Г.С.Абрамова, Ю.А.Юдчиц – М. : Кафедра, 1998. – 272 с.
2. Клиническая психология / под ред. Б. Д. Карвасарского. – СПб. : Питер, 2006. – 960 с.
3. Лакосина Н.Д. Медицинская психология / Н.Д. Лакосина, Г.К. Ушаков. – М. : Медицина, 1984. – 272 с.
4. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология / В.Д.Менделевич. – М. : Мед.пресс., 2001. – 592 с.
5. Мягков И.Ф. Медицинская психология : основы патопсихологии и психопатологии: Учебник для вузов / И.Ф. Мягков, С.Н. Боков – М. : Логос, 1999. – 233 с.

Додаткові

1. Вітенко І.С. Сімейна медицина: психологічні аспекти діагностики, профілактики і лікування хворих / І.С. Вітенко, О.С.Чабан, О.О. Бусло. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. – 187 с. Квасенко А.В. Психология больного / Квасенко А.В., Зубарев Ю.Т. – Л. : Медицина, 1980. – 184 с.
2. Голанд М. Что делать, когда тот, кого вы любите, в депрессии. Помогите себе - помогите другому. Руководство / Митч Голанд, Сьюзен Голанд. – М. : Издательство института психотерапии, 2001. – 176 с.
3. Загальна та медична психологія (практикум) / Під заг. ред. І.Д.Спіріної, І.С.Вітенка. – Дніпропетровськ : АРТ ПРЕС, 2002. – 175 с.
4. Корб А. Восходящая спираль / Алекс Корб. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2019. – 256 с.
5. Лихи Р. Победы депрессию прежде, чем она победит тебя / Роберт Лихи СПб. : Питер, 2019 г. – 288 с.
6. Макаров В.В. Избранные лекций по психотерапии. – М.: Академ. прокт, 2000. – 432 с.
7. Маклаков А.Г. Общая психология / А.Г.Маклаков. . – СПб. : Питер, 2000. – 529 с.
8. Мэш Э. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка / Э. Мэш, Д. Вольф. – СПб. : Прайм Еврознак, 2003. – 384 с.
9. Основи загальної і медичної психології / За ред. І.С. Вітенко, О.С.Чабана. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2003. – 344с.
10. Семенович А.В. Нейропсихологическая коррекция в детском возрасте. Метод замещающего онтогенеза : Учебное пособие /

А.В. Семенович. – М. : Генезис, 2007. – 474 с.

Інформаційні ресурси

Про депресію "Коло сім'ї" <https://k-s.org.ua/depression/> Книжки самопомоги по депресії: пацієнтам і рідним

Перелік фільмів

<https://cameralabs.org/10225-30-filmov-o-depressii>

http://www.koob.ru/medical_psychology/.....

<http://psy-clinic.info/index.php/knigi>

**Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна (за
потребою)**

1. Нормативні документи МОН України
2. Аудіо наочність
3. Відео наочність
4. Використання елементів дистанційної освіти.
5. Залучення інтернет-ресурсів *Zoom, Moodle, Viber, Telegram, email.*